

København, den 26. januar 2010



**DKUUG** (Danish Unix User Group) er en dansk IT-forening, stiftet den 18. november 1983. Foreningens formål er at udveksle information og erfaringer omkring åbne systemer og den nyeste viden indenfor operativsystemer, Internet, kommunikation samt udviklingsteknologier og -sprog.  
Kontakt: Bestyrelsen [bestyr@dkuug.dk](mailto:bestyr@dkuug.dk) - Bestyrelsen for DKUUG.

Til Videnskabsudvalget

Vedr.: Valg af åben dokumentstandard for Danmark.

Dansk Unix User Group (DKUUG) anbefaler Open Document Format, ODF - og kun ODF - som eneste obligatoriske dokumentstandard fordi:

- Brugere (herunder regeringen) skal have kontrollen over dokument-type specifikationerne og kildekode til læsning/skrivning.
- ODF er nemt at implementere og anvendes af flere leverandører, inclusive den leverandør, som har den største markedsandel (Microsoft).
- ODF anvendes i flere lande/administrationer, som ikke har økonomiske interesser i specifikationen: Norge, Belgien, Holland, Gendarmeriet i Frankrig, Spanien, Brasilien ...
- ODF skaber ikke vanskeligheder for brugerne fordi de fleste systemer kan læse dokumenterne eller har mulighed for at benytte omkostningsfrie programmer til at læse dem.
- Det er ineffektivt at have mere end én standard. Anbefaling af to standarder er reelt ikke en anbefaling.
- Konkurrencen skal udspille sig på softwaren – kontorpakkerne – ikke på standarderne.

*Et af formålene i B103 (Folketingets oprindelige beslutningsforslag om åbne dokumentstandarder fra 2006) var at fremme konkurrencen på software.*

ODF er en Åben Standard for specifikation af repræsentation af data i dokumenter, som frit kan benyttes af alle, der ønsker at benytte den.

DKUUGs definition af åbne standarder fra 2004 (<http://www.aaben-standard.dk/>) støttes af følgende danske organisationer: [SSLUG](#) , [PROSA](#) , [IT-Pol](#) , [OSL](#) , [InternetSociety\(DK.\)](#) , [BSD-DK](#) , [KLID](#) , [AaUUG](#) , og [NJLUG](#)

Åbne standarder:

Åbne standarder gør det muligt for alle personer frit at dele alle mulige former for data. De forhindrer binding til en enkelt udbyder (vendor lock in) og andre kunstige barrierer for interoperabilitet, og fremmer valget mellem udbydere og teknologiløsninger fordi alle frit kan anvende standarden.

DKUUG arbejder for åbne standarder og for at sikre at folk kan have et reelt frit valg mellem softwareløsninger.

Anvendelse af åbne standarder udløser netværkseffekter i form af spin-offs, nicheprodukter, som læner sig op ad standarden. Anvendelse af åbne standarder er derfor steget betragteligt i de seneste år.

### Omkring ODF vs. OOXML valget:

- Kunne vi forestille os at der var flere alternative standarder i den fysiske verden? Hvad nu hvis bilister selv kunne vælge om de ville køre i højre eller venstre side af vejen? Hvad hvis el-selskaberne selv kunne vælge om de ville levere 110 eller 230 volt? Hvad med i servicefagene, kunne vi forestille os alternative standarder for hvad der er god pleje af ældre? Eller to forskellige standarder for den kommende patientjournal?

Det er ingen fordel at have mere end een standard – heller ikke for software. Der er fx. ingen konkurrerende standard for http-protokollen (den protokol der "sender" hjemmesider til ens computer), kun forskellige programmer der alle skal overholde samme åbne standard.

At have mere en en standard gør enten at to programmer ikke kan tale sammen eller at vi mange-dobler vedligeholdelsesopgaven og dermed omkostningerne forbundet hermed i al fremtid.

Dette gælder også på brugerniveau, hvor vi måske skal til at overveje om vi ønsker at benytte den ene type dokument eller den anden.

***Hvorfor skulle det lige præcis på dokumentformatet være en fordel at have mere end en standard til præcis samme formål ?*** Den ene standard (ODF) bruges allerede af programmer på markedet, der findes mindst tre forskellige "*familier*" af software, der kan læse/skrive ODF:

- Sun's OpenOffice,
  - KDE-projektets Koffice og
  - MS Office 2007.
- Ud fra OpenOffice har andre leverandører dannet moduler i deres integrerede applikationer, fx. IBM Lotus Notes/Symphony og NeoOffice på Mac OS X. Desuden har et større antal mindre levedandører brugt ODF i egenudviklet software, bl.a. **Google-docs**, SoftMaker, Zoho, Corel WordPerfect og Abiword.
  - På den anden side findes der pt. ingen software, der understøtter OOXML, (Office Open eXtended Markup Language). Microsoft har annonceret det til Office 2010. Det naturlige spørgsmål lyder derfor: ***Hvorfor vil Microsoft så gerne have en ny standard (OOXML) når Microsoft allerede understøtter ODF i dag?***
  - Ser vi på støtterne til de to formater, kan de beskrives som støtterne til OOXML, der tæller Microsoft og Microsofts Guldpartnere, hvorimod støtterne til ODF er praktisk taget alle andre.

- DKUUG og mange andre, fx. softwarecentre i det offentlige i mange lande, har ingen økonomisk interesse i at sælge ODF-baserede produkter, men støtter alligevel produktet helhjertet.

Vi der har fulgt processen i ISO, kan se hvor meget splid og hvor mange “julelege” det har kostet at få OOXML godkendt som standard. ODF gik i sammenligning glat igennem ISO-godkendelsesprocessen allerede et år tidligere.

***Er det ikke et tegn, at de eneste der støtter OOXML tjener penge på det – og at de bruger så mange kræfter på at tale for deres egen standard, når de selv allerede understøtter det konkurrerende format ODF?***

- Når man har mere end en standard, vil der altid være en oversættelse fra den ene måde at tænke på til den andens. Ingen af disse oversættelser vil være perfekte (ellers ville der være tale om een standard). Ligesom mennesker, der taler flere sprog, har software også et “modersmåls” format, der er langt bedre understøttet end de andre formater.

Ved at acceptere to standarder fragmenterer vi kræfterne, og det vil uundgåeligt resultere i mindre udvikling i både ODF og OOXML.

Som vi kunne se fra et eksempel fra folkeskoleområdet, så vil to forskellige programmer altid have småfejl når de åbner hinandens dokumenter.

**DKUUGs opfattelse er derfor, at hvis OOXML tillades som standardformat, får ODF-understøttelse i MS Office lov til at sygne hen og dø. Herefter vil der være to fraktioner, hvoraf den ene sidder på en alt overvejende del af markedet i forvejen, og den anden (ODF) vil forsvinde fra markedet. Derved er vi igen i den situation at der reelt kun er een kontorpakke på markedet. Altså monopol i stedet for fri konkurrence.**

Desuden skal det nævnes at ODF-standard er væsentligt nemmere at implementere fordi den er ca. en sjettedel af OOXML standarden i omfang. – Desuden findes der allerede en del programmer der “taler” ODF (inkl. Microsofts egne).

Også for software gælder KISS princippet (Keep it simple, sweetie), især fordi hovedparten af denne kompleksitet i OOXML handler om gamle, døde dokumentformater uden nogen fremtid!

Vi spørger derfor, ***ønsker den danske regering virkelig at tilgodese nærmonopolisten Microsofts ønske om dokumentformat, eller ønsker vi i Danmark at fremme den fri konkurrence?***

Vi er klare over at valget går på dokumentformater og ikke på kontorsoftware som helhed.

Disse kan dog ikke helt adskilles – heller ikke fra offentlig forbrug af software generelt.

Derfor tillader vi os at medtage disse punkter der ikke specifikt handler om dokumentformaterne.

- Som sagen med elevrådet i Lyngby Tårnbæk Kommune viser, skaber det problemer for “svage” it-brugere at bruge to forskellige programmer til at arbejde på det samme dokument. Dette er en helt naturlig ting, og kan ikke ændres. Men vi overlader problemerne til brugerne, og det kan ikke være meningen.

Skolerne har muligheden for at bruge to forskellige kontorprogrammer MS Office og OpenOffice, hvoraf det ene koster penge (omtrent 1.000 kroner pr. licens i uddannelseslicens) og det andet, Open Office er gratis. Dvs. når et skolebarn får en computer i konfirmationsgave skal de ud og lægge 1.000 kroner af deres egne (eller forældres) penge

inden de kan bruge deres egen computer som arbejdsredskab (kun ganske få er istand til at finde og bruge alternative metoder til at udtrække eller konvertere dokumenter.)

- ***Ønsker Danmark virkelig at tvinge skolebørn og deres forældre til at betale til et udenlandsk multinationalt firma for at kunne lave lektier i samme program som de bruger i skolen? Ønsker vi at bistandsklienten skal ud og købe software for at kunne kommunikere med kommunen i en “Microsoft word fil”?***

- **Økonomisk teori forudsiger at i et marked i ordentlig konkurrence, vil et produkts pris på længere sigt være nær/lig den marginelle omkostning (dvs. for at producere endnu et eksemplar af produktet). For software er denne omkostning praktisk taget nul, da digital kopiering er (næsten) gratis. Dette viser at markedet for kontor- software ikke er i reel konkurrence.**

Hvis vi stedet for at betale licenspenge til et amerikansk multinationalt selskab øremærkede måske bare halvdelen af pengene til lokale videreudviklinger af software og service eller køb af pc'er, ville vi slå to fluer med et smæk: lokal omsætning (og dermed arbejdspladser, skatter osv) og videreudvikling af et “fælles gode”. Desuden vil vi på et frit produkt altid have garanti for, at vi værste fald selv kan videreføre softwaren, hvis leverandøren ikke længere ønsker det, eller bliver urimeligt dyr.

***Burde vi derfor ikke ønske at benytte et open source produkt, der er uden licensomkostninger, og hellere udnytte licensbesparelsen til at forbedre denne frie software eller købe flere pc'er, sygeplejesker eller politi-betjente – og i samme omgang sikre, at vi altid selv har fri adgang til produktets kildekode og kontrollen over egne data?***

- OpenOffice (hvis “modersmål” er ODF) findes til så godt som alle former for moderne computere og netbooks, og kan nemt flyttes til mobiltelefoner. Udviklingen foregår i åbenhed og alle kan lave de tilpasninger de ønsker (eller betale andre for at lave dem for sig). Den anden kontorpakke (MS Office som formodentligt kommer til at tale OOXML som modersmål) findes primært på Microsoft, Windows (producentens eget styresystem) og en udgave til Mac, der ikke er nær så god. Der er ingen tegn på, at fx. GNU/Linux-udviklere nogensinde vil få adgang til kildekoden til et program, der bruger OOXML som modersmål. ***Ønsker Danmark virkelig at vælge en standard der kun fungerer optimalt for den del af befolkningen, der bruger Microsofts produkter, og er utilgængelig for et stadigt voksende antal af brugere, inclusive offentlige myndigheders brugere af frie systemer?***

**Baseret på ovenstående argumentation kan DKUUG alene anbefale at den danske regering hurtigst muligt vælger at gøre ODF til den eneste officielt anerkendte dokumentstandard i Danmark.**

**Version 1.0**

**Licens:**

[GNU Free Documentation License 1.3](#)